

VA-policy

Strategi för Hallsbergs kommuns VA-försörjning

Kontakt

E-post: kommun@hallsberg.se
Telefon: 0582-68 50 00

**HALLSBERGS
KOMMUN**

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Bakgrund	3
3	Mål och syfte	4
4	Målbild	5
5	Strategiska vägval	5
6	Värderingar	6
6.1	Övergripande	6
6.2	Dricksvattenförsörjning	6
6.3	Dagvattenhantering	6
7	Den allmänna VA-anläggningen	7
7.1	Allmänt	7
7.2	Underhåll och förnyelse	7
7.3	Hållbarhet och kretslopp	8
7.4	Omvandling av de kommunala verksamhetsområdena	8
8	Enskilt VA	8
8.1	Övergripande	8
8.2	Områden i väntan på kommunalt VA	8
8.3	Områden med enskild VA-försörjning	9
9	Ordförklaringar	9
10	VA-Översikt	11
10.1	Sammanfattning av nuläget i kommunens orter	12
10.1.1	Hallsberg	12
10.1.2	Vretstorp	12
10.1.3	Östansjö	13
10.1.4	Sköllersta	13
10.1.5	Tisaren och Hultsjön	14
10.2	Framtida behov	14
10.2.1	Den kommunala VA-anläggningen	14
10.2.2	Enskilda VA-anläggningar i väntan på kommunalt VA	15

1 Inledning

Hallsbergs kommun består av en skiftande mångfald av natur med många sjöar och vattendrag. Dessa vatten, tillsammans med grundvattnet, ska vara i gott skick för att till exempel kunna fungera som dricksvattentäkter eller fiskesjöar. För att möta upp försörjningsbehovet av dricksvatten och avloppshantering behövs en VA-plan för hur vatten- och avloppsanläggningarna (VA-anläggningarna¹) ska utvecklas.

Hallsbergs kommun ska vara ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart samhälle. VA-planen är en del av detta mål, då den säkerställer samhällets tillgång till dricksvatten och avloppsvattenhantering. VA-planen består av en översikt över nuläget gällande kommunens vatten- och avloppshantering (Bilaga 2), av kommunens policy gällande dessa frågor samt olika delplaner med tidsatta åtgärder och prioriteringar för den framtida VA-försörjningen i Hallsbergs kommun. Delplanerna utgår från VA-översikten och VA-policyn. Delplanerna utgår från en kartläggning av nuläget i kommunen (VA-översikten) och en VA-policy som visar vilka värderingar som delplanerna, för framtida åtgärder och prioriteringar, ska utgå ifrån. Framtagandet av VA-planen baseras på Havs- och vattenmyndighetens rapport Vägledning för kommunal VA-planering.

2 Bakgrund

Kommunen har tagit fram en samlad bedömning över nuläget för hanteringen av dricksvatten- och avloppsvattensituationen (VA-Översikt, Bilaga 2). I dagsläget finns 11 verksamhetsområden för dricksvatten och avloppsvatten i kommunen. Verksamhetsområden kan inrättas för tre olika tjänster. Dessa är dricksvatten, spill- och dagvatten. De två sista går gemensamt under benämningen avloppsvatten. I många orter finns det bebyggelse i absolut närhet till verksamhetsområdena och dessa bostäder kan vara aktuella att uppta i verksamhetsområdena. Det finns även tätbebyggda områden där verksamheter kan behöva bildas och dessutom områden inom verksamhetsområdena som kan vara aktuella att utesluta från kommunens vatten- och avloppsverksamhet.

Översiktligt är de flesta reningsverk och dricksvattenverk i gott skick även om vissa problem finns. Större åtgärder behövs i Hallsbergs reningsverk och Vretstorps vattenverk har en del problem gällande bland annat höga radonvärden. Reningsverken är något överdimensionerade för dagens behov. Ledningsnätet förnyas i den takt som bedöms behövas och som ekonomiska och övriga resurser medger. Kommunen har en investeringsplan för sina anläggningar men den omfattar inte oförutsedda utgifter. Investeringarna finansieras med VA-taxan. I jämförelse av VA-taxan med kommunerna i länet så har Hallsbergs kommun lägre anslutningsavgift men i övrigt ligger brukningsavgiften på ungefär samma nivå.

¹ Se Bilaga 1 Ordförklaringar

De flesta orter är placerade på rullstensåsar som förser några av dem med dricksvatten. Större delen av befolkningen förses dock med det dricksvatten som kommunen köper in från Kumla kommun. Inom de närmaste åren kommer även dricksvatten att köpas från Askersunds kommun och på ännu längre sikt planeras större delen av vattenförsörjningen att ske med vatten från Vättern. Det är dock inte tillgången på dricksvatten som bedöms vara den begränsande faktorn vid utbyggnationen av kommunen, utan snarare reningsverkens kapacitet. Undantag är Hjortkvarn och Björnhammaren, där dricksvattnet är begränsande.

Kommunen har idag främst storskaliga VA-lösningar. Det finns orter som tidigare utpekats av dåvarande miljö- bygg- och myndighetsnämnden som intressanta för utbyggnation av kommunalt VA. Det kan därför finnas ett behov av att fastställa när kommunen ska sträva efter småskaliga respektive storskaliga lösningar.

Kommunen har idag ingen reservvattentäkt men däremot en nödvattentäkt, belägen i centralorten. Hur olika samhällsintressen ska vägas mot varandra skulle kunna underlätta en planering av staden. När kommunen växer aktualiseras även frågan kring hantering av dagvatten inom VA-verksamhetsområden.

När det gäller enskilda avlopp är cirka 70 % av de tillståndsgivna avloppen i godkänt skick. Det finns en del orter som tidigare har föreslagits intressanta för utbyggnation av kommunalt VA. Dessa är bland annat Sannahedsvägen (nordöst om Hallsberg), Kävestakorset (söder om Sköllersta) och Sågarbacken (söder om Hallsberg). Det finns även områden som är mer svårtillgängliga såsom Hultsjön. För att hänsyn ska kunna tas till så stor del av samhällsutvecklingen som möjligt kan det finnas ett behov av att kommunen anger vilka förutsättningar som ska ligga till grund för när ett verksamhetsområde ska fastställas eller utvidgas samt när ett område ska prioriteras. Då vissa områden kan vara svåråtkomliga kan frågan om särtaxa för dessa områden behöva aktualiseras i framtiden.

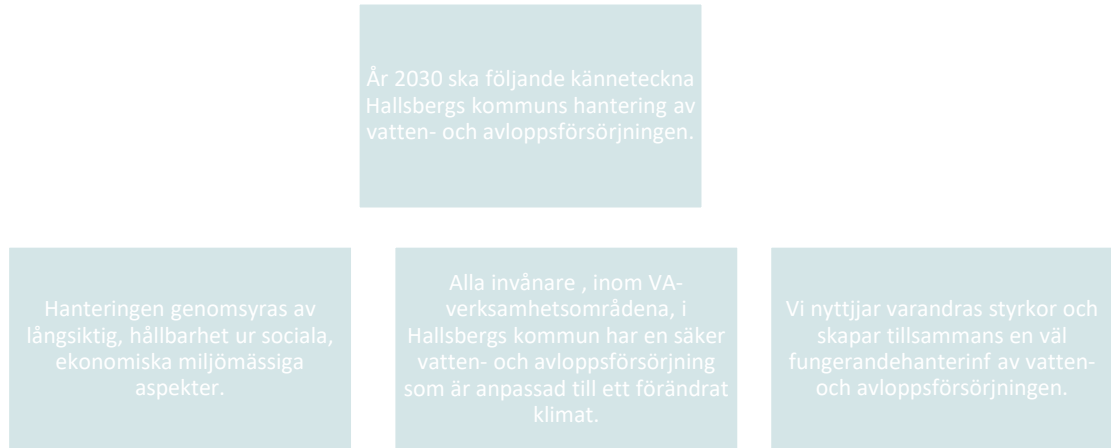
3 Mål och syfte

Utifrån nuläget har kommunen identifierat vissa behov. Åtgärder för att hantera dessa behov presenteras i de delplaner som utgör de sista delarna av en VA-plan. VA-policyn ger vägledning för vilka principer som styr de olika delplanerna. VA-policyn hanterar olika delområden:

- Vattenförsörjning
- Dagvattenhantering
- Den befintliga allmänna VA-anläggningen
- Hur områden som ska få allmänt VA ska identifieras
- Hur områden som ska tillgodoses med allmänt VA ska hanteras i väntan på allmänt VA
- Enskild VA-försörjning

4 Målbild

Det är viktigt att kommunen arbetar mot en målbild som förenar invånarna och som utgör grunden till hur VA-policyn ska tolkas.

5 Strategiska vägval

Hallsbergs kommun är vidsträckt med ett flertal orter som försörjs med vatten- och avloppstjänster i allmän regi. Det finns därför många anläggningar som ska fungera tillfredställande. Strategiska vägval behöver tas för att kommunens VA-försörjning ska kunna skötas på bästa sätt. Identifierade frågeställningar är:

- Hur VA-taxan ska hanteras i förhållande till de åtgärder som de allmänna VA-anläggningarna och utbyggnationen av dessa fordrar
- I vilken mån leveransen av de allmänna VA-tjänsterna ska säkerställas
- Hur kommunen ser på ansvaret för dagvatten
- Hur de allmänna ledningsnäten, verken och övrig infrastruktur ska hanteras i förhållande till drifts- och hållbarhetsaspekter
- I vilken typ av bostadsområden, tätorter och övrig samlad bebyggelse kommunen anser att allmänt vatten och avlopp ska finnas och om storskaliga eller lokala lösningar är att föredra, utifrån de befintliga lagkraven
- Hur bostadsområden, tätorter och övrig samlad bebyggelse, där allmänt VA ska byggas ut, ska prioriteras och hanteras vid tillsyns- och bygglovsärenden i väntan på allmänt VA
- Hur områden, där enskilt VA anses fördelaktigt, ska prioriteras och hanteras vid tillsyns- och bygglovsärenden
- Hur områden, där kriterier för behov av allmänt VA börjar uppfyllas i takt med utbyggnation, ska hanteras vid bygglovsärenden

6 Värderingar

6.1 Övergripande

- Kommunens övergripande VA-planering och tillhörande myndighetsutövning ska ske ur ett hållbart perspektiv där hänsyn tas till ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter.
- Kommunen ska bidra till förståelse och medvetenhet för vatten- och avloppsfrågor hos kommuninvånare och verksamhetsutövare.
- Ansvar och roller för vatten- och avloppsförsörjning i kommunen ska vara tydlig och samverkansprocessen inom kommunen ska vara väl utvecklad.
- Kommunen ska ha en långsiktig ekonomisk planering gällande vatten- och avloppssituationen. Denna omfattar tillsynsutövning, underhåll och drift av befintliga allmänna anläggningar samt framtida förändringar i verksamhetsområdena och konsekvenserna av detta.
- Planering för ändring av verksamhetsområden behandlas av Kommunstyrelseförvaltningen. Samråd ska ske med Drift- och serviceförvaltningen, utifrån den ekonomiska planeringen.
- Förutsättningar för allmän VA-försörjning och klimatförändringarnas påverkan på dessa ska beaktas i all verksamhetsutövning.
- Vid planläggning av områden som riskerar att påverka yt- och grundvatten ska ansvarig nämnd ta hänsyn till gällande miljökvalitetsnormer, hela avrinningsområdet, framtida klimatförändringar och risk för översvämningar, så att långsiktigt god hushållning tryggas.

6.2 Dricksvattenförsörjning

- Kommunen ska aktivt verka för att säkerställa kommunens dricksvattenförsörjning. VA-kollektivets dricksvattenförsörjning ska prioriteras över säkerställande av andra parter dricksvattenförsörjning.
- Skydd av dricksvattentäkter som möjliggör att de allmänna VA-anläggningarna kan tillgodose dricksvattenbehovet ska säkerställas genom aktuella föreskrifter för vattenskyddsområden.
- Vid framtagande av översiktsplan och detaljplaner på grusåsar ska särskilt

6.3 Dagvattenhantering

- Ansvarsfrågan för dagvattenhanteringen ska vara tydlig. Samarbetet mellan förvaltningarna ska vara väl utvecklat.
- Dagvattenfrågan ska lyftas fram i samhällsplaneringen med beaktande av miljöbelastning och klimatförändringar genom att dagvattenfrågan belyses tidigt i planprocessen eller utredningsskedet. Detaljplaner ska

höjdsätts vid behov. Plats för dagvattenhantering ska avsättas i tillräcklig grad för att kunna hantera klimatförändringar.

- I detaljplaner ska krav ställas på dagvattenhantering som ligger i linje med miljökvalitetsnormer och beaktande av översvämningsrisker.
- Dagvattnet ska, om möjligt, nyttjas som en positiv resurs på ett hållbart sätt. Med positiv resurs avses att vattnet inte endast omhändertas för att minska påverkan på miljö och människor utan även ger närboende positiva upplevelser.
- Vid extrema dagvattenflöden vid ytavrinning ska vattnet kunna hanteras på ett sätt som minimerar skador.
- Kompensationsåtgärder bör användas vid planläggning, om andra verktyg saknas för att följa miljökvalitetsnormerna. Med kompensationsåtgärder avses att åtgärder kan utföras utanför det aktuella området om det behövs för att undvika påverkan på miljökvalitetsnormerna eller för att förbättra dessa.

7 Den allmänna VA-anläggningen

7.1 Allmänt

- Vid planering av de befintliga anläggningarnas skötsel och framtida utbyggnationer ska påverkan på VA-taxan tas med i tidigt skede.
- Tekniska lösningar för byggnation och drift av vatten- och avloppsanläggningar ska vara hållbara ur ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt perspektiv. Storskaliga lösningar ska prioriteras om de är bättre än lokala alternativ.
- Kommunen ska verka för gemensamma VA-lösningar med närkommuner där detta är önskvärt och tillse att åtgärder avseende VA-försörjningen inte påverkar berörda grannkommuner på ett otillbörligt negativt sätt.
- Den kommunala VA-anläggningen ska kunna leverera VA-tjänster även vid extraordinära situationer.

7.2 Underhåll och förnyelse

- Underhåll och förnyelse av befintliga VA-anläggningar och tillhörande dricksvattentäcker ska utföras i den takt som krävs för att klara tillståndsgivna gränsvärden samt upprätthålla funktionen och driftsäkerheten.
- Mängden ovidkommande vatten och bräddningar i spillvattennätet samt utläckage från dricksvattennätet ska minimeras

7.3 Hållbarhet och kretslopp

- Ett aktivt arbete ska bedrivas av VA-huvudman för att minimera påverkan på miljö och recipienter.
- Kommunen ska sträva efter att näringsämnen från avloppsslam på ett säkert sätt återförs till naturens kretslopp, utan att skadliga ämnen från avloppsvattnet riskerar att skada miljöns och människors hälsa.

7.4 Omvandling av de kommunala verksamhetsområdena

- Det ska finnas kriterier för när kommunen anser att det behöver tillhandahållas vatten- och avloppsförsörjning i ett område, i enlighet med gällande lagstiftning. Utbyggnationen av allmänna vatten- och avloppstjänster i dessa områden ska prioriteras med utgångspunkt från hur stort behovet av förbättrad vatten- och avloppsförsörjning är samt utifrån hur enkelt det är att tillgodose områdena med vatten- och avloppsförsörjning. Behovet ska utgå från miljö- och hälsoskyddsaspekter och samhällets utveckling.
- När VA-utbyggnad, enskilt eller allmänt, aktualiseras i ett område ska Kommunstyrelseförvaltningen bedöma om detaljplan behövs, som underlag för att bedöma vilka behov som finns för en långsiktigt hållbar VA-lösning.
- Det ska finnas tydliga riktlinjer för när VA-huvudman ska använda särtaxa.

8 Enskilt VA

8.1 Övergripande

- Vid tillsyn över enskilda avlopp prioriteras de områden där allmänt VA inte kan förväntas inom 10 år. Detta utesluter inte att krav på åtgärder ställs även inom de VA-utbyggnadsområdena som fastställs.
- Gemensamma lösningar ska beaktas vid förhandsbesked/bygglov av flera hus samtidigt samt vid tillsyn av närbelägna äldre avlopp.
- Om fastighetsägare utanför verksamhetsområden så begär ska dessa ha möjlighet att ansluta sig till de allmänna VA-tjänsterna i de fall kommunen anser det rimligt.

8.2 Områden i väntan på kommunalt VA

- Kommunen ska, vid tillsyns- och bygglovsärenden, tillhandahålla klar, tydlig och lättillgänglig information om kommunens planer på omvandling av de kommunala verksamhetsområdena, om nybyggnation planeras i ett sådant område.
- I områden där allmänt VA planeras inom en 10-årsperiod ska kraven, vid tillsyn- och bygglovsärenden, på enskilda anläggningar vara rimliga i

relation till omfattningen av problemet och tiden tills att allmänna vatten- och avloppsvattentjänster blir tillgängliga. Vad som anses rimligt bedöms av tillsynsmyndighet i det enskilda fallet.

8.3 Områden med enskild VA-försörjning

Kommunen ska, i tillsyns- och bygglovsprocesser, genom uppmuntran till enskilda fastighetsägare främja bildandet av gemensamhetsanläggningar för VA i områden med bristfällig VA-försörjning

9 Ordförklaringar

- Allmän platsmark: Mark som i detaljplan enligt plan- och bygglagen (2010:900) redovisas som allmän plats eller, om marken inte omfattas av detaljplan, väg eller mark som funktionellt och i övrigt motsvarar sådan mark.
- Allmän VA-anläggning: En anläggning för produktion och distribution av dricksvatten och spillvatten över vilken en kommun har ett rättsligt bestämmande inflytande och som har ordnats och används för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt denna lag.
- Anslutningsavgift: Engångsavgift för täckande av en kostnad för att ordna en allmän VA-anläggning. Kallas också anläggningsavgift.
- Avloppsvatten: Förorenat vatten som avleds i avloppsledningsnätet. Kan bestå av spill-, dag- och dräneringsvatten.
- BDT: Bad-, dusch-, tvättvatten
- Brukningsavgift: Periodisk avgift för täckande av drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra kostnader för en allmän va-anläggning som inte täcks av en anläggningsavgift.
- Dagvatten: Ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten.
- Dricksvatten: Vatten med livsmedelskvalitet.
- Enskild VA-anläggning: En VA-anläggning eller annan anordning för vattenförsörjning eller avlopp som inte ingår i en allmän va-anläggning.
- Enskilt avlopp: Anläggning för rening av avloppsvatten som inte ingår i en allmän VA-anläggning.
- Fastighetsägare: Den som äger en fastighet inom en allmän va-anläggnings verksamhetsområde eller innehar sådan fast egendom med tomträtt, ständig besittningsrätt, fideikommissrätt eller på grund av testamentariskt förordnande.
- Förbindelsepunkt: Gränsen mellan en allmän VA-anläggning och en VA-installation.

- Gemensamhetsanläggning: Flera fastighetsägare kan tillsammans bilda en samfällighet och dela enskild avloppsanläggning. Denna kallas ofta för gemensamhetsanläggning. Ägandet och driften ligger på samfälligheten.
- Huvudman: Den som äger en allmän va-anläggning.
- Kommunal VA-anläggning: En VA-anläggning som kommunen har rättsligt bestämmande över och som har ordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV).
- LIS-område: Landsbygdsutveckling i strandnära lägen.
- Miljökvalitetsnormer (MKN): Ett styrinstrument inom vattenförvaltningen. Normerna uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt.
- Personekvivalent. Anger den genomsnittliga mängd föroreningar i avloppsvatten som en person ger upphov till per dag.
- Spillvatten: Förorenat vatten från hushåll, industrier, serviceanläggningar och dylikt.
- VA-anläggning: En anläggning som har till ändamål att tillgodose behov av vattentjänster för bostadshus eller annan bebyggelse.
- VA-huvudman: Den som äger en allmän VA-anläggning
- VA-installation: Ledningar och därmed förbundna anordningar som inte ingår i en allmän VA-anläggning men som har ordnats för en eller flera fastigheters vattenförsörjning eller avlopp och är kopplade eller avsedda att kopplas till en allmän va-anläggning.
- Vattendistrikt: Ett land- och havsområde som utgörs av ett eller flera angränsande avrinningsområden tillsammans med deras förbundna grund- och kustvatten.
- Vattenförekomst: En vattenförekomst är enligt vattendirektivet, den minsta storheten för beskrivning och bedömning av vatten. Grundvattenförekomst är en avgränsad volym grundvatten i en eller flera akviferer. Grundvattenförekomst kan också definieras som grundvatten i ett grundvattenmagasin. Ytvattenförekomst är en avgränsad och betydande vattenförekomst som till exempel en sjö, ett magasin, en å, flod eller kanal, ett vatten i övergångszon eller en kustvattensträcka. Ett vattendrag, en sjö eller kustvattenområde kan bestå av flera ytvattenförekomster.
- Vattenförsörjning: Tillhandahållande av vatten som är lämpligt för normal hushållsanvändning.
- Vattentjänster: Vattenförsörjning och avloppshantering (VA)

- Verksamhetsområde: Det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning
- WC: Vattenklosett
- Åtgärdsprogram: Åtgärdsprogrammet fastställs av de regionala vattenmyndigheterna och redovisar de åtgärder som behöver vidtas för att miljö kvalitetsnormerna ska uppnås. Krav på att utarbeta åtgärdsprogram för att nå de uppsatta målen finns i vattendirektivet och miljöbalken.
- Åtgärdsområde: Ett område där åtgärder behöver genomföras för att följa miljö kvalitetsnormerna.

10 VA-Översikt

Hallsbergs kommun utvecklas och för att möta upp försörjningsbehovet av dricksvatten och avloppshantering behövs en VA-plan för hur VA-försörjningen ska utvecklas. En VA-översikt lägger grunden till VA-planen. VA-översikten visar på vad vi vet om nuläget. På denna översikt baseras en VA-policy som pekar ut vilka faktorer som ska tas hänsyn till när VA-infrastrukturens framtid planeras. På dessa båda dokument vilar i sin tur VA-planen, där det finns tydliga förslag på åtgärder och aktiviteter för att hantera framtidens vatten och avlopp inom kommunen.

I dagsläget finns 11 verksamhetsområden för dricksvatten och avloppsvatten. Verksamhetsområden kan inrättas för tre olika tjänster. Dessa är dricksvatten, spill- och dagvatten. De två sista går gemensamt under benämningen avloppsvatten. I många orter finns det bebyggelse i absolut närhet till verksamhetsområdena och dessa bostäder kan vara aktuella att uppta i verksamhetsområdena. Det finns även tätbebyggda områden där verksamhetsområden kan behöva bildas och dessutom områden inom verksamhetsområdena som kan vara aktuella att utesluta från kommunens vatten- och avloppsverksamhet. En översyn av kommunens VA-verksamhetsområden behöver därför göras. Hur dagvattenhanteringen ska ske inom kommunen behöver konkretiseras. Översiktligt är de flesta reningsverk och dricksvattenverk i gott skick även om vissa problem finns. Större åtgärder behövs i Hallsbergs reningsverk och Vretstorps vattenverk har en del problem gällande bland annat höga radonvärden. Reningsverken är något överdimensionerade för dagens behov. Ledningsnätet förnyas i den takt som bedöms behövas och som de ekonomiska förutsättningarna medger. Kommunen har en investeringsplan för sina anläggningar men den omfattar inte oförutsedda utgifter. Investeringarna finansieras med VA-taxan. I jämförelse av VA-taxan med kommunerna i länet så har Hallsbergs kommun lägre anslutningsavgift men i övrigt ligger bruksavgiften på ungefär samma nivå.

De flesta orter är placerade på rullstensåsar som förser några av dem med dricksvatten. Större delen av befolkningen förses dock med det dricksvatten som

kommunen köper in från Kumla kommun. Inom de närmaste åren kommer även dricksvatten att köpas från Askersunds kommun och på ännu längre sikt planeras större delen av vattenförsörjningen ske med vatten från Vättern. Det är dock inte tillgången på dricksvatten som bedöms vara den begränsande faktorn vid utbyggnationen av kommunen, utan snarare reningsverkens kapacitet. Undantag är Hjortkvarn och Björnhammar, där dricksvattnet är begränsande.

När det gäller enskilda avlopp är cirka 70 % av de tillståndsgivna avloppen i godkänt skick. Tillsynsmyndigheten arbetar idag främst med uppföljning av tidigare inventeringar för att höja skicken på avloppen. Det finns en del orter som tidigare har föreslagits intressanta för utbyggnation av kommunalt VA. Dessa är bland annat Sannahedsvägen, Kävestakorset och Sågarbacken. Det finns även områden som är mer svårtillgängliga såsom Hultsjön. Med anledning av att dagens lagstiftning inte tar hänsyn till hur resurseffektivt det är att bygga ut kommunalt vatten och avlopp till tätbebyggda bostadsområden beställde regeringen utredningen "Förslag till hållbara vattentjänster". I den föreslås bland annat att kommunen ska ha ett större ansvar för att utreda om det finns en möjlighet att uppnå likvärdigt skydd för människors hälsa och miljö som genom allmän VA-anläggning. Skulle detta förslag bli en lagstiftning kan kommunens ansvar att bygga ut kommunalt vatten och avlopp minska.

10.1 Sammanfattning av nuläget i kommunens orter

10.1.1 Hallsberg

Hallsberg är centralorten i kommunen med ett eget reningsverk som renar spillvatten från vissa närliggande orter. Orten bedöms växa under de kommande åren. Det finns ett antal outnyttjade detaljplaner och några är även under framtagning. I direkt närhet till verksamhetsområdet för kommunalt VA finns bostäder. Kommunalt vatten och avlopp är inte utbyggt i hela verksamhetsområdet, endast spillvatten finns längs med vägen från Östra Storgatan ut mot Hallsbergs kyrka. Verksamhetsområdet finns delvis över vattenskyddsområdet, vars grundvattentäkt inte nyttjas idag. Täkten är dock utpekad som nödvattentäkt. Dricksvatten köps in från Kumla kommun. Främst öster om Hallsberg finns även bebyggelse som tidigare föreslagits som prioriterat område för kommunalt vatten och avlopp av dåvarande miljö- bygg- och myndighetsnämnden. Strax öster om Hallsberg planeras även Vätternvattens vattenverk att anläggas.

10.1.2 Vretstorp

Vretstorps är en ort som har ett eget dricksvattenverk och eget reningsverk. Orten bedöms ha en lägre tillväxt under de kommande åren. I direkt närhet till verksamhetsområdet för kommunalt VA finns bostäder. Verksamhetsområdet finns delvis över vattenskyddsområdet och riskerna för påverkan av detta ligger främst i olyckor på väg 517 samt i hanteringen av oljecisterner. Dricksvattenverket har problem med för höga radonvärden och brunnarna kan behöva förnyas vilket kan kräva nytt tillstånd för vattenverksamhet. Reningsverket är i gott skick. Det finns ett LIS-område (Landsbygdsutveckling i strandnära läge) i närheten av

befintligt verksamhetsområde för VA, vid Vibysjön. Främst öster om Vretstorp finns även kluster av bostadsbebyggelse.

10.1.3 Östansjö

Östansjö är en ort som får dricksvatten via överföringsledning från Kumla kommun och ortens spillvatten renas i Hallsberg. Det finns planer på att flytta överföringsledningen med hänsyn till ombyggnation av järnvägen. I direkt närhet till verksamhetsområdet för kommunalt VA finns bostäder. Det finns ett LIS-område i närheten av befintligt verksamhetsområde för VA, vid Bäcksjön. Främst öster om Östansjö finns även viss bebyggelse, som tidigare föreslagits som prioriterat område för kommunalt vatten och avlopp av dåvarande miljö- bygg- och myndighetsnämnden.

10.1.4 Sköllersta

Sköllersta är en ort som får dricksvatten via överföringsledning från Kumla kommun och ortens spillvatten renas i det egna avloppsreningsverket. Reningsverket bedöms vara i gott skick. Orten förväntas ha en måttlig tillväxt. I direkt närhet till verksamhetsområdet för kommunalt VA finns bostäder. Främst sydväst om Sköllersta finns även viss bebyggelse som tidigare föreslagits som prioriterat område för kommunalt vatten och avlopp av dåvarande miljö- bygg- och myndighetsnämnden. I Sköllersta finns företaget Atria som har en egen dricksvattentäkt och därmed har ansvaret för vattenskyddsområdet. Föreskrifterna är idag under revision.

Pålsboda och Svennevad med närområde

Pålsboda är en ort som får dricksvatten via överföringsledning från Kumla kommun och ortens spillvatten renas i det egna spillvattenverket. I närliggande Svennevad hanteras dricks- och spillvattentjänster med samma verk. Reningsverket bedöms vara i gott skick. I Pålsboda pågår arbeten med nya detaljplaner. Det finns även en del outnyttjade tomter. I direkt närhet till verksamhetsområdena för kommunalt VA finns bostäder. Söder om Pålsboda samt i Svennevad finns även viss bebyggelse som tidigare föreslagits som prioriterat område för kommunalt vatten och avlopp av dåvarande miljö- bygg- och myndighetsnämnden. I Svennevad finns även utpekade LIS-områden.

Öster om Pålsboda finns bostadsbebyggelse vid Hällebosjön, som är utpekade som LIS-områden i översiktsplanen.

Hjortkvarn och Björnhammaren

Hjortkvarn är en ort i södra Hallsberg som får dricksvatten via ett lokalt dricksvattenverk och ortens spillvatten renas i det egna spillvattenverket. I närliggande Björnhammaren hanteras dricks- och spillvattentjänster via samma verk. Spillvattenverket bedöms vara i bra skick men ingående vatten har höga halter zink. Dricksvattenverkets processer bedöms vara sårbara och det kräver mycket underhåll. Vattnet från vattentäkten innehåller höga halter av järn och mangan vilket orsakar problem i reningsprocessen. Brunnarna bedöms behöva förnyas vilket kan kräva nytt tillstånd för vattenverksamhet. Det finns ingen

kapacitet för utökning av verksamhetsområdet. I direkt närhet till verksamhetsområdena för kommunalt VA finns bostäder. Väster om Hjortkvarn (Gryts bruk) samt i Björnhammaren finns utpekade LIS-områden. Nära Björnhammaren finns också ett vattenskyddsområde som kommunen har ansvar för men vars dricksvattentäkt idag inte används.

10.1.5 Tisaren och Hultsjön

I södra delen av Hallsberg finns områden med blandat permanentboende och sommarstugor. Tre av dessa ligger vid sjön Tisaren och ska få utbyggt kommunalt vatten och avlopp mellan åren 2020-2023. Tisaren är en dricksvattentäkt för Kumla kommun, varifrån större delen av Hallsbergs befolkning får sitt dricksvatten. Dricksvattentjänsten och spillvattentjänsten för områdena vid Tisaren kommer dock att köpas in från Askersunds kommun. Det finns LIS-områden inom verksamhetsområdena vid Tisaren. Strax norr om Tisaren finns även ett sommarstugeområde, vid Hultsjön, som tidigare föreslagits som prioriterat område för kommunalt vatten och avlopp av dåvarande miljö- bygg- och myndighetsnämnden.

10.2 Framtida behov

10.2.1 Den kommunala VA-anläggningen

Kommunen har idag främst storskaliga VA-lösningar. Med hänsyn till de orter som tidigare utpekats av dåvarande miljö- bygg- och myndighetsnämnden som intressanta för utbyggnation av kommunalt VA kan det finnas ett behov av att fastställa när kommunen ska sträva efter småskaliga respektive storskaliga lösningar.

VA-taxan påverkas även av vilket behov som finns av underhåll i de befintliga anläggningarna samt i vilken takt som utbyggnationen av de kommunala VA-anläggningarna sker. Det finns idag inga identifierade bebyggelser där kommunen uppfattat att sådana sammanhang kan uppstå om exempelvis fler bygglov i området beviljas. Bygglovsenheten har dock möjlighet att avslå bygglovsansökningar om kommunen vill förhindra att sådana områden uppstår men då behövs riktlinjer för när detta ska ske. Gällande VA-taxa kan det även vara av intresse att fastställa riktlinjer för när särtaxa ska tas ut när nya områden ansluts till det kommunala VA-nätet.

Kommunen har idag ingen reservvattentäkt men däremot en nödvattentäkt, belägen i centralorten. Hur olika intressen ska vägas mot varandra skulle dock underlätta en planering av staden. Förutom översiktsplanen sätts även ramarna för bebyggelse vid ett vattenskyddsområde av skyddsföreskrifterna. Behov av uppdatering av vissa av skyddsföreskrifterna kan behövas, både för att säkra dricksvattenförsörjningen men även för att möjliggöra exploatering där skydden idag inte är relevanta.

När kommunen växer aktualiseras även frågan kring hantering av dagvatten inom VA-verksamhetsområden. Sådana frågor kan lösas med hjälp av en dagvattenplan eller en policy. En växande stad ger även upphov till större mängder slam från

reningsverken vilket bland annat innebär större mängder näringsämnen som ska hanteras vilket lyfter frågor om återföring av näringsämnen och hur detta bör ske.

Ett område där exploatering inte förväntas är ut mot Hallsbergs kyrka, från Östra Storgatan. Området är inom kommunens verksamhetsområde men endast dricksvattentjänsten är utbyggd längsmed sträckan. Beslut om huruvida fortsatt utbyggnad mot kyrkan bör ses över, alternativt kan kommunen se över möjligheten att utveckla denna del av verksamhetsområdet.

10.2.2 Enskilda VA-anläggningar i väntan på kommunalt VA

I översiktsplanen framgår att kommunen ska sträva efter att minska antalet enskilda avlopp genom att utöka de kommunala VA-tjänsterna. Tidigare miljö- bygg- och myndighetsnämnden har också beslutat att föreslå vilka områden som ska prioriteras. För att hänsyn ska kunna tas till så stor del av samhällsutvecklingen som möjligt kan det finnas ett behov av att kommunen anger vilka förutsättningar som ska ligga till grund för när ett verksamhetsområde ska fastställas eller utvidgas samt när ett område ska prioriteras. Då vissa områden kan vara svåråtkomliga kan frågan om särtaxa för dessa områden behöva aktualiseras i framtiden.

För de områden som har eget dricksvatten och enskilda avloppslösningar, och där kommunala VA-tjänster förväntas byggas ut, saknas rutiner för vilka lösningar som är acceptabla samt vilka funktionskrav som ska gälla.